

ДИЯН СТАЙКОВ ДИМИТРОВ

СИГУРНОСТ И ТЕРИТОРИАЛНО УСТРОЙСТВО НА БЪЛГАРИЯ

АВТОРЕФЕРАТ

СОФИЯ

2018

Дисертацията се състои от предговор, три раздела, основни изводи и предложения, заключение, библиография и приложения. Обемът ѝ е от 288 страници, което включва 2 диаграми, 8 таблици и 12 картосхеми. Библиографията съдържа 228 заглавия на кирилица, 54 заглавия на латиница и 37 публикации в интернет.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 07.02.2019 г. от 14 часа в заседателната зала на Академията на МВР, гр. София, жк „Младост“ IV, бул. „Ал. Малинов“ № 1.

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в стая 211, Академия на МВР.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
А К А Д Е М И Я

ДИЯН СТАЙКОВ ДИМИТРОВ

СИГУРНОСТ И ТЕРИТОРИАЛНО УСТРОЙСТВО НА БЪЛГАРИЯ

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на

ДИ С Е Р Т А Ц И Я

ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН
„ДОКТОР“

по докторска програма
„Организация и управление извън сферата на материалното производство“
от професионално направление 9.1. Национална сигурност

Научен ръководител:

доц. д-р Станимир Илиев

Рецензенти:

Проф. д-р Иван Величков

Доц. д-р Добромир Доков

СОФИЯ

2018

Дисертацията е обсъдена и предложена за защита от разширен катедрен съвет на катедра „Опазване на обществения ред“ към факултет „Полиция“ при Академията на МВР - гр. София на 07.11.2018 г., Протокол № 36 /07.11.2018 г.

Автор: Диян Стайков Димитров

Редактор: Жанет Косева

Заглавие: Сигурност и териториално устройство на България

Тираж: 20 бр.

Печатна база на АМВР

Рег. № 4581р-197./08.01.2019 г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Въведение в темата и актуалност на изследването

Темата на дисертацията е насочена към проучване на проблематиката в отношенията: територия-сигурност. Изследванията проведени в тази насока се опитват да докажат значимостта на фактори като териториалната цялост и териториалното устройство по отношение на влиянието им върху националната сигурност на България.

Поводът за написване на труда е ширещото се както сред обществеността, така и в държавната администрация обичайно мислене и лежерно възприемане точно на посочените по-горе фактори като статични величини или дори като даденост. Дисертационният труд се опитва да докаже, че едно такова възприятие може да бъде опасно предвид голямата значимост на тези фактори и турбулентността на епохата в която живеем. Тук се прави опит да бъде разкрита динамиката в сферата на териториалността чрез проследяване и анализиране на геополитическите и геоикономическите процеси.

Актуалността на настоящата работа е обусловена от интензивно развиващите се процеси в геопространството, които с началото на новия век непрекъснато се динамизират и очертават като все по-антагонистични. Застрашително увеличаващите се геополитически противоречия, както в глобален, така и в регионален аспект се явяват заплаха за българското геопространство, която не може да бъде подмината. България като участник в международната система за сигурност няма как, да не бъде засегната от тези процеси, затова изясняването на техният генезис, движещи сили и мотиви би спомогнало за изграждането на адекватна визия и поведение на страната в една все по-усложняваща се в геополитическо и геостратегическо отношение обстановка.

Неефективната организация на територията също може да бъде фактор за несигурност поради самата си същност. Малките по територия и население общини, области и региони с недостатъчен капацитет и възможности, имат потенциала да бъдат генератор на бедност, престъпност и заплаха за обществото и националната сигурност.

Основен проблем в изследването

Изследването на геополитическите и геостратегическите фактори в проблематиката на отношенията нации-територии придобива все по-голямо значение и хвърля светлина върху тяхното влияние за националната сигурност на Република България.

Степен на разработеност и популярност на темата

Предложената разработка не се явява първи опит по тази тематика. Изследвания на релацията: сигурност-територия са правени от автори като Иван Величков, които са публикувани в труда му: „Сигурността в административно-териториалните единици“ С. 2006 г.; Тильо Буров с дисертация на тема: „Организационно-правни аспекти на сигурността в административно-териториалните единици“ Бл., 2013 г. Както се вижда от посочените заглавия, те се концентрират само върху част от проблематиката: сигурност-територия и по-конкретно върху проблема за сигурността не във всички териториални звена, а само на тази в АТЕ. Получените резултати, естествено също са фокусирани само в тази област.

Дисертацията се опитва да приложи един по-комплексен подход, като релацията: сигурност-територия бъде разгледана в максимално широк обхват.

Основна теза в изследването

Продължаващата липса на достатъчна ангажираност спрямо процесите, развиващи се както около страната, така и тези във вътрешното пространство е важен проблем за националната сигурност. Външните проблеми се изразяват най-общо във факта, че границите на цивилизациите и великите интереси се застъпват и техните общности ще се борят за територии, ресурси и лидерство, от което ще произтичат конфликти. Вътрешните проблеми може да бъдат генерализирани чрез многосубектността на ЕС и идващите от там многовариантни послания и препоръки – от една страна, и административната невъзможност на българските ведомства за тяхното дешифриране, възприемане и прилагане – от друга.

Вътрешните геополитически и геоикономически проблеми, заключаващи се в контрапродуктивно регионализиране и морално остаряло и неефективно АТУ също се очертават като рискови фактори за националната сигурност. Регионалните контрасти не може и не бива да се подценяват, а точно и критично да се отчитат, защото не само са бариера за общи и интензивни позитивни процеси, но се явяват и фактор за остри, а понякога и конфликтни ситуации.

Значимост на изследването

Обществената значимост на трудът е в областта на организацията и управлението на процесите допринасящи чрез подобряването на геополитическата и геоикономическата среда за редуциране на рисковете и заплахите за националната сигурност на страната ни.

Сигурността като тема за дебати запазва своята актуалност и полемичност поради разнопосочността, интердисциплинарността и

многокомпонентността си. Въпреки тези си качества, тя със сигурност не може да бъде определена като „услуга“, защото в огромна степен изпълнява по-добре критериите за „благо“.

Освен публично благо, сигурността се явява и върховна ценност. Както отбелязва Конституционният съд на Република България в нарочно свое решение, националната сигурност е висша, изрично конституционно прогласена ценност, която трябва да бъде приоритетно защитена.

Съгласно ЗУТ – Територията на Република България е национално богатство. Нейното устройство гарантира устойчиво развитие и благоприятни условия за живеене, труд и отдих на населението.

Териториалната цялост и националният суверенитет винаги са представлявали квинтесенцията на държавата.

Конституцията на Република България в своя чл. 2. ал.2 постулира: Териториалната цялост на Република България е неприкосновена.

Териториалната цялост стои като водещ приоритет за националната сигурност на по-голямата част от държавите по света, включително САЩ, където като първи национален интерес е посочен защитата на територията на страната.

Териториалната цялост е изведена като първи приоритет и в определението що е национална сигурност съгласно ЗУФСЗНС чл. 2, затова този приоритет на националната сигурност се явява също първи приоритет за изследване в дисертацията.

Предмет на изследването се явява териториалното устройство и териториалната цялост на Република България, като приоритет на националната сигурност.

Цел на дисертационното изследване е да представи обобщено познание по темата и да се разработят научнообосновани предложения за нов модел на йерархизация на територията, гарантиращ икономически просперитет на българската нация и повишаващ геопространствената сигурност на всички териториални нива, от националното до местното.

За реализиране на целта са поставени следните основни **задачи**:

1. Да се направи изследване на водещите теоретични школи в сферите на геополитиката и сигурността, с цел изясняване на същността и видовете рискове, заплахи и проблеми в териториален аспект за националната сигурност, както във външен, така и във вътрешен план.

2. Да се проучат и характеризират всички аспекти и разновидности на териториалната / геопространствената сигурност.

3. Да се направи анализ на правните актове и други документи, разкриващи еволюцията в разбирането – що е национална сигурност на Р България.

4. Да се изготви ситуационен анализ на геополитическата обстановка за правилното разбиране на геополитическите процеси, с цел формулиране и моделиране на поведенческа визия за националната ни сигурност.

5. Да се направи анализ на сега действащото териториално устройство на българското геопространство и да се предложи нов модел за териториално устройство на страната.

6. Да се предложат конкретни мерки и инициативи за повишаване на геопространствената /местната сигурност на териториалните единици от всяко едно ниво.

Обхватът на изследването включва:

- **времеви обхват** – включващ периода от влизането на Република България в Европейския съюз на 1 януари 2007 г. до 2018 г.;

- **теоретичен обхват** – включващ изследване на научни трудове, авторски становища, правни актове и теоретични концепции занимаващи се с проблемите на сигурността и териториалното управление;

- **количествен обхват** – включващ обработка и анализ на информацията от проведените изследвания.

Методологията при изследването се базира на концепцията, че основна характеристика на всички геополитически изследвания е стремежът към интердисциплинарен анализ. В общ план с възможно най-подходящата методологична основа е направен опит за разкриване на връзката между територия и сигурност.

Методите, които са използвани при изграждането на настоящата разработка, са: Изучаване на документи; Анализиране на правни актове и документи, свързани с териториалното устройство на България. Чрез него са анализирани правни актове, доклади, отчети, справки, планове, социологически изследвания, публикации, репортажи, литературни източници, статистически данни, авторски трудове и позиции, концепции и пр.; Ситуационният анализ, който има за база прилагането на геополитическия инструментариум. Най-широко е застъпен хронологичният (пространственият) метод, като такъв с универсален характер, правещ връзката с останалите методи и поради това прилаган в множество научни области. Историографията е използвана за проследяване на развитието на идеите в схващанията за национална сигурност и управлението на територията. Методът на академичното геополитическо моделиране и прогнозиране се съсредоточава върху посоката на развитие на

геополитическите субекти в глобалната динамика, взаимозависимостите между тях и вариантите за трансформация на международната система. Като изследователски метод, той се базира на солидна историческа основа. Предназначението му е да даде необходимите насоки за предприемане на правилни политически решения. Методът на моделирането е използван и при изготвянето на новият модел на териториално устройство на страната.

Емпирична основа на научното изследване дават различни дейности.

Емпиричното изследване в дисертацията ще бъде проведено в няколко насоки:

- Да бъде направен преглед на българската правна теория по отношение схващането за национална сигурност.
- Да бъде извършен факторен SWOT анализ на действащото райониране.
- Да бъде изготвен графичен анализ по данни за измерване на регионалните различия, който ГД ЕВРОСТАТ (статистическа служба към Европейската Комисия) следи от 2000 г. на ниво NUTS 2 региони – дисперсия на brutния вътрешен продукт.
- Да бъде направен ситуационен геополитически анализ на текущите процеси в пространството, касаещо националната ни сигурност и териториална безопасност.

Обем и структура на дисертационния труд

Обем

Обемът на дисертацията е от 288 страници, което включва 2 диаграми, 8 таблици и 12 картосхеми. Библиографията съдържа 228 заглавия на кирилица, 54 заглавия на латиница и 37 публикации в интернет.

Структура

Дисертацията е съставена от въведение, три раздела, основни изводи и предложения и заключение. Включва също библиографията и приложения.

Във **въведението** се определя актуалността на изследвания проблем и неговата значимост. Посочен е предметът на разработката. Дефинирани са целта на изследването и изследователските задачи. Обяснен е използваният методологически инструментариум.

Настоящото изследване е структурирано в три раздела.

В раздел първи – „**Теоретични, правни и геополитически фактори, обуславящи държавността**“ се обосновава виждането, че правилното разбиране на геополитическите процеси е важно условие за подобряване

сигурността на държавата. Подчертана е зависимостта между правилно осмислените геополитически дадености, превърнати в теории и стратегии за следване и накрая приложени в практиките на държавното управление като цели, гарантиращи националната сигурност и просперитета на държавата, която ги преследва.

Разгледани са базовите фактори, без които създаването и функционирането на държавата става невъзможно като: собствено териториално пространство т.е. територия, държавен суверенитет върху тази територия, териториалната цялост и сигурност като първи приоритет на националната сигурност, географското местоположение върху политическата карта на света на територията, нейната големина, граници и вътрешно устройство, като следващи приоритети, важни за националната сигурност на страната.

В последния трети параграф е разгледана голямата тема за сигурността и в частност за целостта и сигурността на територията.

В раздел втори – „**България в геопространството**“, който е разработен в два параграфа е направен разбор на главните външни обстоятелства, влияещи върху териториалната сигурност на Р. България. В него политиките за сигурност са разгледани през призмата на геополитическите и геостратегическите проблеми и тяхното влияние върху политикогеографското положение, териториалното пространство и националната сигурност на Република България.

Също така са разгледани вътрешните заплахи, рискове и проблеми пред успешното развитие на българското геопространство. Очертан е кръг от вътрешнодържавни или по-точно вътрешно териториални проблеми, имащи нужда от своевременно разрешаване.

В раздел трети – „**Модел на ново териториално устройство на България**“ е предложено авторово виждане за **Модел на ново териториално устройство на България**. Раздел трети е структуриран в два параграфа. В първи параграф са представени концепции във връзка с новото райониране на страната. В другия параграф е изложена концепция за ново административно-териториално устройство на България.

В края на дисертационното изследване са изведени **Основни изводи и предложения** в обем от 7 страници и **Заключение**.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата на дисертационния труд е подчинена на изискването да се разкрие в голяма степен сложната и динамична същност на проблематиката за сигурността, разгледана в териториален аспект. В този аспект се заключава и обхвата на изследването на проблема.

Съдържанието е композирано, за да следва главната цел и задачите и да съответства на предмета на разработката. То осигурява теоретична основа, емпирични данни и обобщаващи насоки и предложения.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

Теоретични, правни и геополитически фактори, обуславящи държавността

В §1. Основни геополитически теории и стратегии за сигурност са разгледани основните геополитически теории и схващания и е обяснено тяхното значение за формиране на световните исторически и геополитически процеси, даващи явен ефект върху геопространствените стратегии за сигурност.

Първоначално се изяснява същността на използваните термини и понятия. Обяснен е терминът „политикогеографско положение“. Като основни геополитически понятия са посочени: понятията: „велики сили“, което при необходимост се замества с термина „основни геополитически играчи“. Друго важно понятие, използвано в геополитическия анализ е „геополитически възли“. От една страна тяхното оформяне е резултат от сблъсъка между „Големите пространства“, а от друга – междинните конфликтни пространства са арената на реалния сблъсък на интересите на „големите пространства“. От там определението „възли“, в смисъл на затегнато съсредоточие на много и противоречиви интереси, които трудно се синхронизират.

Изяснена е ролята на геополитиката, като дисциплина, разработваща основите на безопасността на страната. Уточнен е предметът на геополитиката за разкриването и изучаването на законите, закономерностите и принципите на влиянието на географската среда върху развитието на обществото и държавата и на тази база изследването на средата като фактор, който влияе на държавната политика. Посочени са целите на геополитиката, които са тясно свързана с политическите цели на държавата за създаване на материални и духовни предпоставки за развитие на обществото, както и характерът на геополитиката на дадена държава, която да съответства на провежданата цялостна политика.

В последната точка на параграфа е направен преглед на основните геополитически теории и стратегии за сигурност от възникването на тази наука до наши дни.

Накрая на параграфа се акцентира на факта, че тези страни, в които повече са се вслушвали в мненията на своите геополитици, са постигнали забележителни резултати и са достигнали до еднолично световно лидерство. Тази максима, може да бъде следвана от ръководствата не само на големите страни. Малките държави също биха могли да извлекат дивиденди от едно съобразяване на техните ръководства с реалните геополитически обстоятелства, разтълкувани от съответните специалисти. Те също могат да генерират геополитически идеи за своята сигурност, а и за глобалната.

В §2. Територията като геополитическо условие за създаването на държава е разгледан факторът „територия“ като фундаментално условие за създаването на държава.

Централен проблем свързан със сигурността на държавата е територията. Борбата за територии и ресурси никога не е спирала и ще продължи докато има хора на земята. Тя се води с всички налични средства – от чисто военни до чисто административни, като в подкрепа на това твърдение по-нататък в настоящата разработка е дадена фактология.

Историята на човечеството в основната си част е история на завладяване на територии и използване на техните ресурси. Първа задача след завладяването е „осигуряването“ на територията или иначе казано, защитата ѝ от чужди интереси и интегрирането ѝ в тъканта на вече притежаваните земи.

Тези исторически наложили се политики ясно дефинират пространството и територията като средоточие на активната човешка дейност. Вечно актуалният въпрос, стоящ в дневния ред на човешките общества е въпросът свързан с управлението на териториалните ресурси и постоянното търсене на възможности за оптимален мениджмънт на експлоатацията и усвояването на тези ресурси.

В отделна точка е разгледана темата за суверенитета върху територията, като необходимо условие за съществуването и сигурността на държавата.

Суверенитет върху определена територия – казано в най-кратък вариант, дава необходимата формула за възникване на държавност. Като важен компонент на формулата, националният суверенитет е гарантиран и от международното право. Тази гаранция се изразява в правилото за ненамеса на една държава под никаква форма или причина във вътрешните работи на друга държава.

Формулата на държавността, обаче се моделира бавно и постепенно за един продължителен исторически период, като най-напред се изяснява понятието за държава. Веднъж случило се това съчетание демонстрира изключителна жизненост. Суверенната национална държава и днес е считана за

най-добрата защита срещу заплахата за териториалната цялост и националната сигурност на всяко едно държавно образувание.

Можем да обобщим, че създаването на държавата е исторически продължителен процес на изграждане на държавна организация върху суверенно определено и отстоявано географско пространство.

В следващата точка се изтъква важното значение на географския фактор за сигурността на държавата.

Географското местоположение се явява един от главните геополитически фактори, определящ конкретната историческа и пространствена съдба на народите и териториите, които те населяват в рамките на дадени държавни граници. То има много важно значение и за националната сигурност на държавата. Географското положение на дадена страна има изключително важно значение, както във външен, така и във вътрешен план за съществуването и развитието ѝ. Това е причината то да бъде разглеждано в тази разработка.

Териториалното устройство на дадена държава може да бъде разгледано като външно и вътрешно:

Външно – къде точно върху географската (политикогеографската) карта на света се е устроила (местоустроила) дадена държава.

Вътрешно – териториалното деление по административни, стопански, статистически, лингвистични, епархийски и др. признаци, чрез което държавата предоставя на гражданите си възможност да изпълняват своите публични права и задължения там, където те са се заселили.

Заплахите, грозящи целостта на територията на дадена държава и териториалната сигурност, също могат да бъдат разгледани по този признак и разделени на външни и вътрешни.

Външното териториално устройство на държавите върху световната политическа карта се нарича още и „географско местоположение“ или за по-кратко „географско положение“.

В последната точка на параграфа е направен критичен анализ на концепцията на Хънтингтън за геополитическото положение на България в света, според него и значението ѝ за самоопределянето и сигурността на страната ни.

Отчетено е влиянието, което тази теория е оказала за развитието на световните процеси. Направен е опит за аргументация и контрааргументация на авторовите тези, които се явяват в противововес на някои очевидни тенденции протичащи в съвременния свят.

Погледнато в исторически план, състоялите се събития и настоящите практики опровергават част от тезите на С. Хънтингтън.

Като обобщение на казаното можем да заключим, че България, вече изцяло е интегрирана и се явява част от Западната цивилизация, тя се е самоопредила цивилизационно като такава и нейното общество напълно споделя западните ценности, схващания и начин на живот. Освен културното има и геополитическо устрояване на страната ни и то трябва да бъде посочено.

След така очертаните обстоятелства, вече може да се посочи и актуалното геополитическо положение на България. Използвайки геологичната терминология от лексиката на Хънтингтън, България се явява контактна страна разположена на периферията на няколко гранични разлома:

Фундаменталният геополитическия разлом между: телурокрацията (Сушата) и таласокрацията (Водата) визиращ едно и също обстоятелство – основното силово противопоставяне днес – между Русия (сухоземната сила) и САЩ (морската сила) минава до източната граница на България – през Черно море.

Цивилизационният и религиозен разлом между Запада и Исляма преминава по югоизточната българска граница.

Не бива да се забравя фактът, че българските граници с Турция, Сърбия и Македония са също и външни граници на ЕС;

България е страна извън Шенген и поради тази причина няма високата пропускливост на границите си към членките на ЕС – Гърция и Румъния.

Етнически се явяват за България границите с Турция, Гърция и Румъния.

По този начин, погледнато откъм позицията – фактори за отвореност на границите ни, се оказва, че България няма напълно безпроблемна граница и всички наши граници в една или друга степен се явяват бариерни. Според нас спецификата на модела на териториална сигурност на Република България се определя от обстоятелствата, че става дума за сигурността на малка държава, устроила се като ключов елемент на едно от най-сложните и конфликтни геопространства на света – Балканите.

В §3. Факторът - сигурност на територията голямата тема за сигурността е разгледана от гледна точка на позицията „територия – сигурност“. Първоначално са разгледани и изяснени теоретичните и исторически корени на понятието „сигурност“, защото в исторически план, в различни периоди понятието съдържа различно съдържание на сигурността е било различно. В зависимост от господстващите схващания сигурността е имала различен смисъл и важност за отделните слоеве на обществото.

Днес се налага мнението за многообхватното и тълкувано в широк аспект понятие „сигурност“ с разновидности, които касаят както националната, така и териториалната, така и сигурността на обществото и на отделния човек.

В тази връзка са разгледани и обяснени различните видове сигурност, касаещи материята на предложената разработка като: външна сигурност, военна сигурност, вътрешна сигурност и вътрешен ред, включващи и сигурността на движението по българските пътища, териториална сигурност, включваща социеталната сигурност, екологичната сигурност и гражданската сигурност.

След това е обяснен генезиса и схващането на понятието „национална сигурност“ На вниманието на читателя са предложени различни частни авторски определения по материята що е национална сигурност.

В следващата точка е направен ретроспективен преглед на правните актове по отношение на схващането за национална сигурност. Разгледани и анализирани са нормативните документи разкриващи еволюцията в разбирането – що е национална сигурност на Р. България. Коментирана е промяната и развитието на мисленето сред нормотворческите органи, отразено в издадените нормативни актове по отношение на схващането за националната сигурност на нашата страна.

Накрая е цитиран последният и най-нов документ, в който се дава окончателното (засега) определение за национална сигурност.

Ние считаме, че това определение се явява една модерна, актуална и балансирана трактовка, в която националните приоритети са поставени в правилния ред и по достойнство на защита. Съвсем основателно защитата на териториалната цялост е поставена на първо място и всичко останало е след нея. Това представлява естественият исторически, геополитически и логически ред на събитията и последващите ги мероприятия.

В следващата точка на параграфа е направен обзор на видовете сигурност, касаещи териториалната цялост и сигурност. Както вече беше подчертано териториалната сигурност е многокомпонентна категория с вътрешен и външен аспект, заимстваща елементи както от националната, така и от глобалната и регионалната сигурност.

За да бъдат разграничени и обосновани видовете териториална сигурност, материята за сигурността е разгледана от гледната точка на екзистенциалния въпрос – „сигурност за кого?“.

Според нас трите основни концептуални мирогледа за бъдещото световно устройство са: визията за еднополюсния свят, визията за многополюсния свят и визията за устойчиво развитие на света. Те в една или друга степен отчитат протичащите процеси и съществуващите основни

противоречия в развитието на човешкото общество. Съвременните геополитически концепции непрекъснато се изменят и приспособяват към най-новите исторически, политически, социални и природни условия.

Към днешна дата три световни териториални системи се конкурират в привилегията да доставят сигурност за себе си и своите реципиенти и това са:

- ✓ Световната система на корпоративния глобализъм, бореща се за сигурност за себе си и Частната власт, която я управлява.

- ✓ Системата на държавните формирания работещи за Националната сигурност на своите страни и ръководени от Държавната власт.

- ✓ Системата на човешкия социум, изпитваща специфични нужди от сигурност за своите териториални общности от хора, представена от Местната власт.

Три основни школи разработват три теоретични направления, в областта на сигурността. В крайна сметка се очертават три различни концепции за сигурност, които се явяват в подкрепа на основните геополитически и социално-икономически идеологии за развитието на човечеството и света.

Критическата (неолиберална) школа работи в полза на глобализма и частната власт, тоест за сигурност за глобалния финансово-корпоративен капитал.

Класическата школа на реалистите и неореалистите работи за защитата на националния суверенитет на държавите и съобразяване със съотношението на силите.

Конструктивиската (социетална) школа работи, за да докаже необходимостта от сигурност за обществото като социум и самостоятелен реципиент на благото „сигурност“.

Противостоеенето на негативните тенденции и балансирането на процесите трябва да се търси именно чрез защитата на интересите и правата на обществото.

В контекста на посочените по-горе противоборства, ясно изпъква огромната роля, която може да играе Местната власт. Взела на въоръжение актуалната „Концепция за устойчиво развитие“, тази власт, дори по-успешно от Държавната, може да се изправи срещу аспирациите на Частната власт на местна почва и да защити както местните ресурси, така и жизнените интереси на местната общност.

ИЗВОДИ И ОБОБЩЕНИЯ КЪМ РАЗДЕЛ ПЪРВИ

Можем да изведем следните обобщения и изводи:

1. В първи раздел са изяснени и определени основните теоретични, принципни и методологически понятия, необходими за изследване, анализ и оценка на разработваната проблематика, както и местоустройването на нашата страна в геополитически аспект.
2. Геополитическите теории и стратегии имат обща консенсусна основа, базирана върху фундаменталния дуализъм, въпреки последващото си противопоставяне;
3. Създаването на държавата е исторически продължителен процес на изграждане на държавна организация върху суверенно определено и отстоявано географско пространство;
4. Експертизата на специалистите-геополитици е изключително важна за изграждането на успешни стратегии за национална сигурност. В успешните държави и най-вече САЩ, тази експертиза служи за ръководен документ на политическите ръководители. Показателен се явява фактът, че тези страни, в които повече са се вслушвали в мненията на своите геополитици, са постигнали забележителни резултати и са достигнали до еднолично световно лидерство.
Това, обаче, е максима, която може да бъде следвана от ръководствата не само на големите страни. Малките държави също биха могли да извлекат дивиденди от едно съобразяване на техните ръководства с реалните геополитически обстоятелства, разтълкувани от съответните специалисти. Тези държави също могат да генерират геополитически идеи за своята сигурност, както и за глобалната;
5. Противостоеенето на негативните глобални тенденции и балансирането на процесите трябва да се търси чрез защитата на интересите и правата на местното териториално и традиционно общество на хората. Сигурността на местния човешки социум трябва най-после да заеме полагаемото ѝ се място в стратегиите за национална сигурност като отделна - териториална категория със свои специфични нужди от защита и най-силно засегната от безпрепятствено ширещата се конвенционална престъпност;
6. Спецификата на модела на териториална сигурност на Република България се определя от обстоятелствата, че става дума за сигурността на малка държава, устроила се като елемент на едно от най-сложните и конфликтни геопространства на света – Балканите, който факт я прави периферна територия за Европейския съюз и същевременно стояща на границата на два цивилизационни разлома, които във връзка с нарастващата конфронтация все повече се превръщат в геополитически фронтове.

Първият фронт се определя от класическия фундаментален дуализъм, характеризиращ силовото противопоставяне на блока на Морските сили срещу блока на Сухоzemните сили, като този фронт върви през Черно море.

Вторият фронт върви по югоизточната българска граница и отделя света на Исляма от секуларизирана Европа, но тачеща наследството на император Константин I Велики. Граничният фронт е непрекъснато атакуван от мигрантски вълни, които са специално генерирани, контролирани, спонсорирани и изпратени да унищожат това наше наследство. Културната, християнската и цивилизационна самобитност на Европа и нейните народи се явява главна цел за унищожаване, която си е поставил корпоративният неолиберален глобализъм.

7. Геополитическото положение на дадена държава, за разлика от географското местоположение е преходна величина и се явява сума от географското положение плюс военната, политическата и икономическата мощ, големината на територията и броя на населението, ресурсната осигуреност, цивилизационната принадлежност, участието във военни съюзи и външнополитическите позиции на държавата. По подобие на географското положение, можем да говорим за геополитическо положение, а в кратковременен вариант за геополитическа ситуация. За разлика от географското положение обаче, геополитическата ситуация, а също и геополитическото положение са постоянно променящи се величини, които ръководствата на държавите трябва непрекъснато да имат предвид.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

България в геопространството

Главната *цел* във втори раздел е насочена към изпълнение на две основни задачи: 1. Да се разкрият факторите за формиране на международната среда за сигурност и водещите геополитически процеси в света, Евразия и регионите на ЦИЕ (централна и източна Европа), Балканите и Черно море, Мала Азия, Близкият и Среден Изток, до които България е близо, както и международните взаимоотношения в тях; 2. Да се изследват дейностите по устройството на територията, както и нормативните актове свързани с него.

Раздел втори е разработен в два параграфа разглеждащи тези задачи.

В §1. Оценка на международната среда за сигурност е направен разбор на главните външни обстоятелства, влияещи върху териториалната сигурност на Р. България. В него политиките за сигурност са разгледани през призмата на геополитическите и геостратегическите проблеми и тяхното

влияние върху политикогеографското положение, териториалното пространство и националната сигурност на Република България.

В началото се разглеждат ключовите фактори за формиране на външната среда за сигурност.

В СНС – Стратегията за национална сигурност в Ш. 1. т.24 – Външна среда за сигурност – на първо място се започва с глобализацията. С глобализацията като най-голяма заплаха, започва разглеждането на заплахите и в тази дисертация.

В наше време давлението на глобалистичните и хегемонистични доктрини бива насочено най-напред срещу териториалността. Посоката на главният удар се извършва по последователността: 1.Оспорване и омаловажаване на пространството и пространствеността;2.Неглижиране на териториалността; 3. Оспорване и отричане на териториалната национална държава и удари в две основни направления: 3.1) държавната граница; 3.2) националната територия.

Срещу територията като основен атрибут на държавата и териториалността като условие за държавността е насочен именно един от главните удари на глобализма.

Тази ситуация се налага от факта, че научнообоснованото и стриктно йерархизиране на територията на дадена държава, се явява основна пречка пред идеите за размиване на националното геопространство.

Според нас: Психологическата привързаност на личността към дадена територия, която осигурява поминък, социална защита и чувство за принадлежност и сигурност е главната цел на глобализма за елиминиране.

В актуализираната СНС в същата точка 23а, в която се говори за глобализацията, като начални думи се споменава и промяната на климата. В т. 39 се говори за „рискове за екологичната сигурност“ и накрая се стига до правилната, според нас, констатация, че: „Защитата на корпоративни икономически интереси забавя предприемането на реални стъпки за решаване на този проблем в широк международен контекст“ И в двете точки, обаче, не се отчита навлизане в дълбочината на проблема и не се очертават ясно, възможните заплахи за страната, които са реални.

Ние считаме, че природните катаклизми са важен генератор на мигрантски потоци и сами по себе си се явяват заплаха за гражданската и териториалната сигурност на страната ни.

Заплахата предизвикана от съвременната мобилност и миграция се забелязва не само в реакциите на общественото мнение, което става все по-антиимигрантски настроено, но вече и в работата на професионалните

демографи. Като пример може да послужи концепцията за „Третия демографски преход“ на британския демограф Дейвид Коулман. Тя се основава на опасенията, че притокът от мигранти променя етническият и културният състав на населението на приемащите ги държави и може да засегне техните политически и правни системи. Стотици милиони хора вече се движат не само в географското, но и в социалното пространство. Според последните оценки, публикувани от ООН броят на международните мигранти в света през 2017 г. е бил 258 милиона души – със 100 милиона повече от 1990 г.

Във все повече страни се засилва тревогата от постоянно нарастващият приток на мигранти. В новите условия на увеличаваща се мобилност проблемът за сигурността придобива нови измерения. Икономическите мигранти, бежанците и търсещите политическо убежище създават „изкуствени“ нови малцинства, които се превръщат в заплаха за сигурността на местните общества, особено ако бъдат катализирани религиозно или социално. Към днешна дата на всички вече става ясно, че инспирираните мигрантски вълни насочени към ЕС, целят разрушаването на държавността и са заплаха, на която трябва да се реагира.

Безусловно днес сред най-актуалните теми за световната общественост са модерната мюсюлманска радикализация и съпътстващият я ислямски тероризъм. Бойците за нов световен ред са ухабити, които се стремят да наложат исляма като универсална религия. Тази нова радикална вълна също бива взета на въоръжение от частната власт, като удобен инструмент за заплаха на западното общество и християнските ценности.

На следващо място е направен геополитически ситуационен анализ на текущите междудържавни и международни геополитически процеси и взаимоотношения, които могат да се окажат заплаха за сигурността на българското геопространство. Посочени са горещите геополитически точки в близост до България.

Набляга се на обстоятелството, че като основен възел в борбата за геополитическо господство и днес Балканите остават арена на нестихващ конфликт. Настоящата геополитическа обстановка се характеризира с непрекъснато усложняващи се междудържавни отношения на Балканите и в Черноморския регион, където все по-активно си противостоят велики сили.

Съществуват прогнози, че на Балканите и в Черноморския регион е висока вероятността от водене на бойни действия.

Като елемент, допълнително усложняващ обстановката в региона и страната ни може да бъде посочен международният тероризъм.

Външните заплахи са причините за членството на България в НАТО – организация, ръководена от единствената суперсила САЩ. В тази връзка може да се цитира експрезидентът на САЩ Уилям „Бил“ Клинтън, който в своята стратегия за национална сигурност декларира, че: „няма точка на земното кълбо, където САЩ да нямат геополитически интереси.“

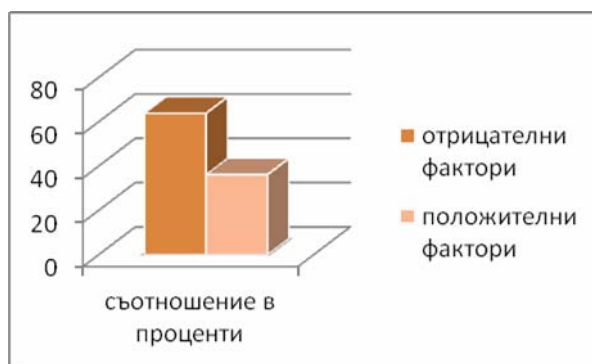
При такива опасности определящо важна става новата идея, за обединение и обща защита на изправените пред угроза територии, държави и нации, които да създадат общ административно-териториален организъм, един вид своя „Империя“, чрез която да се изправят единни и сплотени срещу приближаващите заплахи. Тук конкретно става въпрос за **Инициатива Триморие/Три морета**, която първоначално е идея на Хърватия. За основен двигател днес се определя Полша, макар че в дейността на Триморието участват наред с нея Австрия, България, Естония, Латвия, Литва, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Хърватия и Чехия . Очаква се те да интегрират усилия въз основа на действащото вече обединение на постсоциалистически страни, известно като Вишеградската четворка (Полша, Словакия, Унгария и Чехия – V4).

Необходимостта от институционализиране на Инициатива Триморие / Three-seas с оглед създаването на предпоставки за сътрудничество и колективни действия, целящи ограничаване на външните намеси и опити за влияние в региона може да се окаже екзистенциално важна. Създаването на групата Б9 (Букурещката деветка) през 2015 г. е стъпка в тази посока.

В §2. Териториалното устройство на българското геопространство като значим фактор на вътрешната среда за сигурност са разгледани вътрешните заплахи, рискове и проблеми пред успешното развитие на българското геопространство. Тук вече става въпрос за вътрешнодържавни или по-точно за вътрешно териториални проблеми.

Впоследствие е извършен анализ на сега действащото териториално устройство на българското геопространство, като се започва с коментар на настоящото райониране. Направен е и факторен SWOT анализ на районирането.

На базата на SWOT анализа се стига до извода, че прилаганите модели на райониране и стратегии за постигане на определени цели преследвани при досегашните районираня не са били успешни и ефективни.

Фиг. 1 SWOT Анализ

Констатацията, която може да се направи е, че извършеното райониране от функционална гледна точка е нецелесъобразно, неефективно, нелогично и противоестествено на формиралите се с години производствени и всякакви други връзки, които сега са разкъсани на много места. Териториалната организация наложена от администрацията, създава условия да се премахне регулативната функция на исторически наложени се стопански, транспортни, културни, пространствени и психологически представи, ситуирани по определен начин.

След това е направен преглед на възможните рискове и заплахи на база региони, като се набляга на темата, те дали са глобални, общностни или национални територии според своето предназначение. Особено внимание е обърнато на развиващите се тенденции като регионализъм и сепаратизъм и кого обслужват тези процеси.

На следващо място е разгледано административно-териториалното устройство на България. Дадени са европейски примери за административно-териториална организация на националното пространство. Направено е сравнително представяне на административно-териториални единици на държави от Европейския съюз. Представено е сравнение с данни за най-голяма и най-малка административно – териториална единица в междинното ниво на управление в европейски държави сходни по големина на България, а също и териториална и демографска характеристика на общините в някои държави – членки на ЕС, демонстриращи спад на броя общини на тяхна територия.

Първо са разгледани областите, като основни териториални структури на държавното управление и принципите за осъществяване на държавното администриране по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Подчертава се факта, че по своята същност

областта е структура на децентрализираната държавна администрация в територията.

След това е извършен преглед на състоянието на общините и местната власт в условия на засилена централизация. Отбелязани са административно-териториалните промени на общинско ниво в България след 2000 г., като е обърнато внимание на някои обезпокоителни тенденции в този процес.

В следващата точка са разгледани градове, явяващи се транспортни възли и стратегически центрове за развитие на българската територия. Предложените по Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. идеи за развитие „От моноцентрично към полицентрично пространствено развитие“ според нас изглеждат по-скоро умозрителни и целящи запазването на статуквото, а не промяна.

В края на обзора е разкрита настоящата териториална организация на националното пространство, образувана от релацията на районирането с административно-териториалното устройство:

NUTS 1 - Райони от ниво 1 – два броя:

BG 3 – включващ: BG 31(СЗР), BG 32(СЦР), BG 33(СИР), BG 34(ЮИР)

BG 4 – включващ: BG 41(ЮЗР), BG 42 (ЮЦР) NUTS 2 - Райони от ниво 2 – шест броя:

СЗР – включващ областите: Видин, Враца, Ловеч, Монтана, Плевен;

СЦР – включващ областите: Габрово, Велико Търново, Русе, Разград, Силистра;

СИР – включващ областите: Варна, Добрич, Търговище, Шумен;

ЮИР – включващ областите: Бургас, Сливен, Стара Загора, Ямбол;

ЮЗР – включващ областите: Благоевград, Кюстендил, Перник, Софийска, София-град;

ЮЦР – включващ областите: Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян, Хасково

NUTS 3 – Административни области – 28 броя

LAU 1 – Общини – 265 броя (без СО)

LAU 2 – Населени места - 5 256

В края на параграфа е дадена секторна обосновка на предложенията за нова териториална организация, като са разгледани процесите в някои сектори от общественостопанската дейност като демографски, икономически, административен и сектор „Сигурност“, като разкритите тенденции служат за обосновка на твърдението, че са необходими промени в показаната по-горе организация на българското геопространство. Някои негативни икономически тенденции са визуализирани в табличен и графичен формат.

Само една нова модерна организация на националното геопространство би позволила успешно менажиране на териториалните ресурси, което да доведе до икономически просперитет на населението и сигурност за обществото.

ИЗВОДИ И ОБОБЩЕНИЯ КЪМ РАЗДЕЛ ВТОРИ

Във връзка с направеното изследване можем да изведем следните изводи и обобщения:

1. Идеите за „космополитния индивид“, „освободен“ от всякакви обществени ангажименти, стават заплаха за социалните устои на обществото и съществуването на държавата. Космополитната класа – публична и частна, с повече интереси помежду си на глобално ниво, отколкото с народите си, ще представлява заплаха за националното управление и националната сигурност.

2. Психологическата привързаност на личността и на местната общност към дадена територия, която осигурява поминък, социална защита и чувство за принадлежност и сигурност е главната цел за елиминиране, която си е поставил корпоративният неолиберален глобализъм.

3. Природните катаклизми се явяват важен генератор на мигрантски потоци и сами по себе си се явяват заплаха за гражданската и териториалната сигурност на страната ни.

4. В новите условия на увеличаваща се мобилност проблемът за сигурността придобива нови измерения. Икономическите мигранти, бежанците и търсещите политическо или климатично убежище, създават „изкуствени“ нови малцинства, които се превръщат в заплаха за сигурността на местните общества, особено ако бъдат катализирани религиозно или социално. Към днешна дата на всички вече става ясно, че инспирираните мигрантски вълни насочени към ЕС, целят разрушаването на държавността и са заплаха, на която трябва да се реагира.

ООН активно подкрепя и ръководи миграционните процеси и дори възнамерява да ги официализира на 10 -11.12.2018 г. на конференция в Мароко, където държавите-членки на ООН трябва да одобрят „Глобален пакт за безопасна, организирана и редовна миграция“ на ООН. САЩ и Австралия вече

бойкотираха този глобалистки документ. Унгария, Полша, Австрия, Чехия и Хърватия също декларираха, че няма да го одобряват. Това е акт, директно обслужващ интересите на корпоративният неолиберален глобализъм. До 10.12.2018, може да се твърди, че и много други страни ще се оттеглят от него, например Швейцария, Италия и др. Считаме, че България трябва да защити държавния си интерес и да се присъедини към групата страни водени от Унгария, Полша, Австрия, Чехия и Хърватия, които няма да одобряват „Пакта за Миграция“, който ще се окаже и „Акт за капитулация“ на Европа пред мигрантите.

5. Корпоративният неолиберален глобализъм се превръща в главната доктрина на частната власт и основна заплаха за световната, регионалната, държавната, териториалната и обществената сигурност.

6. Както вече беше посочено в изводите на първи раздел, местоположението на страната ни на Балканите я прави периферна държава за Европейския съюз, както и външна за ядрото от държави на Съюза територия и същевременно гранична на два цивилизационни разлома, които във връзка с нарастващата конфронтация, все повече се превръщат в геополитически фронтове. Тези обстоятелства превръщат геопространството на България в евентуална фронтова територия и стават причина за заплаха за съществуването на държавата. Освен това, като създател и сторонник на Славяно-византийската християнска цивилизация, българският народ, неговата култура и държава също са застрашени от унищожаване, понеже са цел за заличаване от корпоративния глобализъм. Увеличаващите се опасности правят наложително да се вземат допълнителни мерки за защита. Както беше изтъкнато по-горе, единственото за България геопространство с характеристики на стратегическа дълбочина и възможности за взаимопроникване в нея и взаимна защита на националните интереси и сигурност е на дузината държави от Инициатива Три морета, членувачи в тази нова организация. Време е държавите от Голямото пространство на Междинна Европа със сходна историческа участ на нашата, да започнат сами да коват собствената си съдба върху територията, обединена от съюз Триморие. Това може да бъде организацията, която да даде защита на тези съюзени нации и държави, както срещу отиващият си корпоративен глобализъм, така и срещу идващият нов негов заместник. Земите на държавите от формата Г9, който е част от този съюз, вече придобиват характеристиките на фронтова територия по логиката на нарастващата конфронтация по оста Изток-Запад и имат остра нужда от свързващи артерии каквато е *Via Carpatia*.

В икономически план България, Гърция и Румъния биха могли да изградят със съвместни усилия един „източнобалкански Бенелюкс“,

уеднаквявайки своите транзитни такси, тарифи, акцизи и пр., формирайки общ пазар и общо икономическо пространство. Задължително условие за такова развитие, обаче, за трите обединени страни би имало изграждането на автомагистрала и жп магистрала по меридионалните коридори № IV и № IX.

7. В нашия регион ще си дадат среща за решителна битка полюсът на свръхиндивидуализма, незачитащ социалните и жизненоважни нужди на обществото и полюсът на колективизма, незачитащ правата на личността и нейните изконни потребности и интереси. Здравият и съхранен автентичен национализъм на дузината народи от Инициатива Три морета, както и верността им към традиционните ценности и народностни идеали, ги прави резистентни за вредните влияния, както от Запад, така и от Изток и тази ендемична особеност се явява техният шанс за оцеляване и просперитет.

8. Може да се изведе извода, че децентрализацията е една от най-важните предпоставки за ефективна местна политика. Субсидиарността като политически и правен принцип се явява решаващ стимул за децентрализацията, тъй като чрез нея правомощията се разпределят на онези равнища, на които могат да бъдат най-ефикасно упражнявани.

9. Силният и в отделни моменти тотален превес на държавни и наддържавни (ЕС) интереси над местния интерес и мнението на населението от териториалните общности, не спомага за решаването на проблемите на местната сигурност и защитата на хората в българските общини.

10. Територията също може да бъде фактор за несигурност поради самата си организация. Малките по територия и население общини, области и региони с недостатъчен капацитет и възможности имат потенциала да бъдат генератор на престъпност и заплахи за обществото от всякакъв вид.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

Модел на ново териториално устройство на България

Може да определим съдържанието на тази глава като изключителен принос на автора, който е обобщил, извел и дал конкретни предложения и концепции за подобряване на териториалното устройство на страната на всички нива. Предложен е **Модел на ново териториално устройство на България**. Раздел трети е структуриран в два параграфа. В първи параграф са представени концепции във връзка с новото райониране на страната В другият параграф е изложена концепция за ново административно-териториално устройство на България.

В §1. Концепции във връзка с новото райониране на страната се обосновава предложеният вариант за ново райониране, след като, и по

мнението на експертите, и подкрепено с документи от институциите, които са приложени в разработката разкриват, че извършеното през 2008 г. последно райониране на страната се доказва като контрапродуктивно.

На първо място са изложени принципните критерии, на които да се базира предложението в разработката вариант за райониране на страната:

- запазване за максимално дълъг период от време на европейското финансиране за всички български региони. За тази идея се предлага сливането на най-бедния СЗР с най-богатия ЮЗР с цел дисперсиране на БВП и върху най-изостаналите в ЕС територии и понижаване на общия му праг;

- задължителното оставане на София като част от бъдещия Западен район. София не бива да бъде „пожертвана“ и да остане без еврофинансиране

- меридионалната автомагистрална инфраструктура на България (а впоследствие и ЖП магистралната) трябва да стане структуроопределящ фактор при новото райониране. Точно магистралите генерират основните оси на развитие; както и градовете, издигащи се като транспортно-комуникационни възли и икономически центрове на растеж. Съвместно те изграждат коридорите.

- само чрез адекватна, навременна и настъпателна национална политика може да се постигне „отключване на потенциала“ на прословутото „благоприятно географско положение на България“. Според мнението на специалисти, европейската политика за развитие на регионите ще се гради върху изграждане на еврокоридорите, откъдето следва, че и българската политика за райониране и развитие трябва да отчете значението на транспортните коридори, като районообразуващ фактор. Такава би трябвало да бъде правилната българската политика.

Малкото предложени досега концепции за ново райониране са разгледани критично и конструктивно.

В първа точка е представена **Концепция за развитие на автомагистралната и мултимодалната коридорна мрежа на България**, която да стане „носещата конструкция“ и на новото райониране. Извършена е геостратегическа обосновка на направеното предложение. Посочени са факторите за базиране на българската автомагистрална стратегия.

След това са посочени, по ред на номерацията, трансевропейските коридори, касаещи България и преминаващи през територията на страната. Направена им е геостратегическа и геоикономическа характеристика.

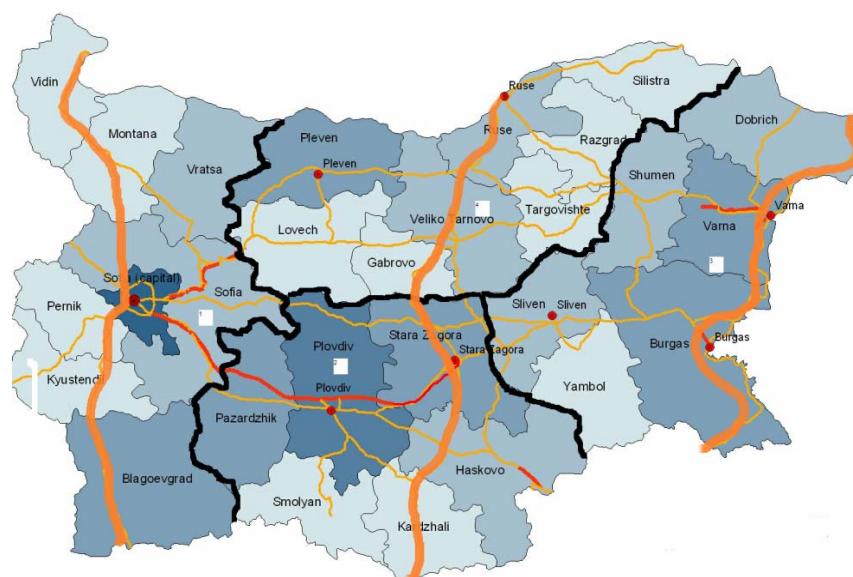
На следващо място е представена **Концепция за ново райониране на България на базата на меридионалната коридорна инфраструктура**. Обосновани са предложенията за промяна на философията на регионално

развитие, както и на нова организация при районирането на страната.

В точка първа са направени конкретни предложения за териториална реформа на регионите. Ние считаме, че е необходимо е да се изградят нови, по-големи региони от ниво 1 и най-вече от ниво 2, които да са достатъчно силни в демографско и икономическо отношение, за да могат да поемат инициативата за бъдещият просперитет на територията на съответния район.

Поради факта, че населението на България вече е под 7 милиона души и продължава с бързи темпове да намалява, според класификатора на ЕВРОСТАТ, територията на страната не е необходимо да се дели на ниво NUTS 1. Цяла България ще може да се класифицира като един регион на ниво NUTS 1, каквато практика има и в други страни от ЕС със сходен брой на населението.

Съществуващите сега шест региона на ниво NUTS 2 трябва да бъдат трансформирани в четири уголемени региона на ниво NUTS 2.

***Функционална визия за новите райони на Република България,
базирана на меридионалната коридорна инфраструктура***

1. Западен район (ЗР) с три области: София, Благоевград, Видин; той ще обедини сегашните ЮЗР и СЗР, които са региони антиподи, без да включва сегашните области Плевен и Ловеч;
2. Южен централен район (ЮЦР) с две области: Пловдив, Стара Загора; той ще включва сегашния ЮЦР и сегашната област Стара Загора;
3. Източен район (ИР) с две области: Варна, Бургас; той ще включва сегашните ЮИР и СИР без сегашните области Стара Загора и Търговище;

4. Северен централен район (СЦР) с две области: Русе, Плевен; той ще включва сегашните области на района плюс Плевен, Ловеч и Търговище;

След представянето на новите райони е извършена геостратегическа и геоикономическа обосновка на функционалността и перспективите им за жизненост и успеваемост.

В точка втора на параграфа за регионалното устройство са направени практически предложения за повишаване на сигурността на териториално ниво в тези най-големи по размер териториални единици на страната.

Най-важната доктрина, във вътрешнодържавен план, която трябва да се защитава е, че България е и трябва да си остане унитарна държава. Непременно трябва да се запази принципът, заложен в КРБ за недопускане на автономни териториални образувания по чл. 2, ал. 1. Новите българските региони от ниво 2 трябва да си останат с точно тези характеристики, с които са натоварени и сега – статистически категории на европейско ниво; докато в България те да поемат ролята на действително функциониращи териториални и икономически общности на местна почва.

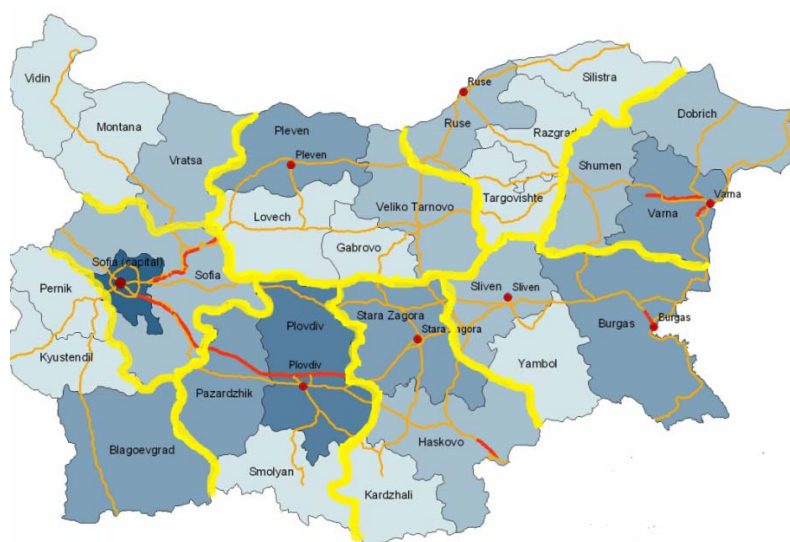
В §2. Концепция за ново административно-териториално устройство на България се прави предложение за реформа на административно-териториалното устройство на България.

Най-напред е направена теоретична и документална обосновка на изложената по-долу схема за управление на териториалното развитие, включваща административно-териториалните нива, като в първата подточка е представена визия за нови области на България. Като база за промяната може да се вземе засиленият европейски интерес към големите градове на България и заздравяването на ролята им като национални центрове на обширни територии. Вече беше посочено, че количествените характеристики за население и територия на областите на България ги отнасят към групата на малките аналогични териториални единици в Европейския съюз. В Европа административните области са големи по площ и особено по население и икономически потенциал територии. Ако се приеме твърдението, че се възприема европейският опит в България, ще трябва отново да се обърне тенденцията наложена през 1998 година, като новите структури бъдат съобразени със съществуващото вече административно-териториално устройство. АТЕ – област, изпълнява ролята на регион NUTS 3, съгласно регламенти 1059/2003 г. и 176/2008 г. на ЕС. През периода 1987 – 1999 г. страната е разделена на 9 големи области. Предложението е, завръщане към този формат области, с някои оптимизации, като съответстващи по мащаб и население на европейските им аналози.

Направеното ново предложение за области се базира на основата на съществуващите вече 9 големи области в периода 1987 – 1999 г. Предложените области са в същите граници и размер с едно изключение. Обособена е област София съставена от София-град и Софийска област и е отделена област Благоевград.

Съществуващите днес ръководни документи налагат 9 града за административни центрове и центрове за общественно-икономически растеж: София, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Русе, Плевен, Видин и Благоевград.

При предложенията за областни центрове авторът на това изследване се е съобразил напълно с изложените по-горе управленски аргументи и проекти.

Нови области на Република България

След това са направени практически предложения за повишаване на сигурността на териториално ниво в тези големи по размер териториални единици на страната.

В следваща точка е представена идеята за изграждане на второ ниво на местно самоуправление – окръзи на нивото LAU 1. Показана е ретроспекция на съществуването на окръжното ниво и е доказана неговата жизнеспособност и ефективност, включително и чрез цитати на официални документи. Направени са изводи на база изложените твърдения за необходимостта от създаването на такова ниво на самоуправление.

Считаме, че за държава с характеристиките на България, са необходими от една страна, равнища със силно централно администриране на територията, каквито ще бъдат новите области и областни управители, назначени от

правителството, а от друга страна, нива със силно и независимо самоуправление на локално и местно равнище, каквито ще бъдат новите окръзи и общини. Освен това статистиката сочи, че няма нито една съизмерима с България, страна-членка на ЕС, без второ ниво на местно самоуправление. Само чрез подобна схема ще се балансира силната централна власт със силно самоуправление на населението и ще се гарантира хомогенността и целостта на българското общество и държавното устройство. Новото администриране на територията ще позволи отдалечаването на местните власти от прекалено близкият и непосредствен надзор на централната власт.

Както вече беше посочено във взаимоотношенията между централната и местната власт най-важното условие е създаването на устойчиво равновесие между силите на централизацията и силите на децентрализацията. Намирането на правилната комбинация и доброто национално съотношение между тях гарантира стабилност и устойчивост за възходящото развитие на държавата.

Предложеният модел ще гарантира на България два основни управленски лоста – силна централна власт, от една страна, балансирана от силна местна власт, от друга, които да си взаимодействат при воденето на процесите на икономическо и обществено развитие в правилната посока.

Промени в броя им - 28 окръга, не се налага. Те вече минават на ниво LAU 1, но освен това се налагат съответно промени в устройствените норми.

Въвеждането на окръзите като междинно ниво на административно-териториалното устройство – между областите и общините, ще отговори на изискванията на Приоритет 8, Стратегическа цел 1 на Стратегията за децентрализация, където е отчетена необходимостта от въвеждане на второ ниво на местно самоуправление.

След това са направени практически предложения за повишаване на сигурността на териториално ниво в тези значителни по размер териториални единици на страната. Всички териториални звена на МВР работят на това ниво на АТУ, независимо как е наричано то, още от 1964 г. без прекъсване. Многократно бяха изтъкнати предимствата като: че те са доказали своята жизнеспособност и трайността на създадените взаимовръзки, транспортни схеми и отношения с централната власт. Това в пълна сила важи и за структурите на МВР, така че тук единствената необходима промяна, е смяната на името „областни“ и връщането на старото – окръжни структури на МВР.

След това са разгледани необходимите промени, касаещи българските общини, както и идеята именно общинското ниво да е новото LAU 2 ниво. Направени са аргументирани предложения за оптимизиране на броя и мащаба на общините. След тяхното преустройство, българските общини би трябвало да

останат в порядъка на 100-120 броя. Те ще бъдат с по-голяма територия, по-многобройно население, по-жизнеспособни и по-силни в икономически и финансов план. Ще имат и по-адекватно съотношение с европейските стандарти (напр. Дания при население от 5 731 000 души има 98 общини).

Особено внимание е обърнато на наболялата тема за общините и местната сигурност. Както е добре известно конвенционалната или наричана още битова престъпност особено силно засяга жителите на малките населени места, без постоянно полицейско присъствие.

Ние считаме, че самоиздръжката на местната власт се явява главно условие за гарантиране на сигурността и защитата на населението.

Само финансовата независимост може да осигури на българските общини достатъчно средства за разрешаване на наболелите местни проблеми, сред които на едно от първите места е този с конвенционалната престъпност, застрашаваща не отделни социални групи, а обществото като цяло. Фискалната децентрализация ще осигури така необходимия ресурс за финансиране на местната сигурност за населението и обществения ред на общинско равнище.

Организирането и реализирането във всяка община на звена на Общинска полиция, подчинени на кмета и с реципрочни правомощия за тях по ЗМВР са единственият верен път за решаване на проблемите на местната сигурност в единодействие с МВР.

Изграждането на новите големи, икономически силни и финансово осигурени български общини, ще им позволи да отделят достатъчно ресурс за издържането на местна Общинска полиция, която да гарантира социеталната сигурност на населението в общината, реда и спокойствието на гражданите, запълвайки по този начин една много голяма празнина в днешната система за национална сигурност на страната.

Накрая вследствие на релацията на новото райониране и новото АТУ се образува представения модел:

Модел на ново териториално устройство на България

Ниво	Териториални единици	Брой
NUTS 1	Район от ниво 1 – включващ цялата територия на България	1
NUTS 2	<p style="text-align: center;">Райони от ниво 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Западен регион (ЗР) – ще включва областите: София, Видин и Благоевград; - Южен централен регион (ЮЦР) – ще включва областите: Пловдив и Стара Загора; - Източен регион (ИР) – включващ областите: Варна и Бургас; - Северен централен регион (СЦР) – включващ областите: Русе и Плевен; 	4
NUTS 3	<p style="text-align: center;">Административни области:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Област София – включваща окръзите: София-град и София-окръг; - Област Видин ще включва окръзите: Видин, Монтана и Враца; - Област Благоевград ще включва окръзите: Благоевград, Кюстендил и Перник; - Област Стара Загора ще включва окръзите: Стара Загора, Хасково и Кърджали; - Област Пловдив ще включва окръзите: Пловдив, Пазарджик и Смолян; - Област Варна ще включва окръзите: Варна, Шумен и Добрич; - Област Бургас ще включва окръзите: Бургас, Сливен и Ямбол; - Област Русе ще включва окръзите: Русе, Силистра, Търговище и Разград; - Област Плевен ще включва окръзите: Плевен, Ловеч, Велико Търново и Габрово; 	9
LAU 1	Окръзи – сегашните области	28
LAU 2	Общини	100-120

Модел на ново териториално устройство на България

Моделът, даващ йерархизация на териториите от всички нива ще ги превърне в истински функционални единици, способни да предоставят на обществото благополучие спокоен живот и сигурност.

ИЗВОДИ И ОБОБЩЕНИЯ КЪМ РАЗДЕЛ ТРЕТИ

1. В близка перспектива се очертава меридионалният коридор № IX Via Carpatia по направлението: Букурещ – Русе – тунел „Шипка“ – Стара Загора – Кърджали – ГКПП „Маказа – Александрополис да се развие като мултимодален, с висока плътност и стратегически както за страната ни, така и за Инициатива Три морета и особено за Г9;

2. В България се обръща недостатъчно внимание на меридионалните транспортни коридори, които се явяват ключови, не само за нашата територия, но и за интеграционните процеси в ЕС. Основните товаропотоци и пътничкопотоци заобикалят българската територия понеже българската транспортна инфраструктура не е завършена, изгражда се бавно и с изоставащи темпове и няма изградена нито една цяла магистрала по еврокоридорите, които минават през страната. Положението в тази сфера се утежнява от факта, че не съществува стратегическа визия за изграждането на цяла директна магистрала по приоритетните за ЕС меридионални коридори № IV и № IX. Започнатата преди близо половин век АМ „Черно море“ още очаква да бъде завършена.

Мощен интегриращ ефект както във външнополитически, така и във вътрешно териториален план имат меридионалните коридори номера IV, IX (Via Carpatia) и АМ „Черно море“.

За България именно ангажираността към развитието на меридионалните коридори ще разкрие и отношението към европейските идеи за полицентризма и кооперативността към партньорите от ЕС, Г9 и Инициативата Триморие.

3. Абсолютизирането на регионализма би довело до превръщането на обединена Европа в една хибридна структура, изградена от силни региони, хлабаво свързани във федерални държави. Чрез прокламиране на доктрината „Европа на регионите“ се прави открит опит за „Балканизация“ на Европейския съюз с цел маргинализиране ролята му на самостоятелен геополитически играч.

Българските региони не попадат по нито една от четирите дефиниции, на чл. 1, т. 1, 2, 3, 4, от „Декларацията за регионализма“ под понятието и определението за регион с политическа и административна самостоятелност. Неприетата (отхвърлена) „Европейска харта за регионално самоуправление“ от 1997 г., се очертава като един просепаратистки акт, целящ отслабването на националните държави в полза на корпоративния глобализъм.

4. Като заплаха за националната сигурност и териториалната цялост на страната се явява намерението за даване на имена, явяващи се географски или исторически утвърдили се понятия (напр. Мизия, Тракия, Македония, Родопи, Добруджа, Дунав и пр.) на българските региони, какъвто опит се прави във „Втори вариант“ за райониране, предложен от МРРБ. Тези историко-

географски таксони са международно известни и това обстоятелство би могло да спомогне за обособяването и идентифицирането или самоидентифицирането на дадена крупна (за българските мащаби) територия. Тези названия имплицитно съдържат възможната претенция за еманципация, т.е. за равенство между географска област и държавна териториална единица и също би могло в не по-малка степен да се използват за евентуални териториални претенции. Това се явява първата крачка в посока към сепаратизма и отцепването на територии от държавното ни пространство.

5. За държава с характеристиките на България, са необходими от една страна, равнища със силно централно администриране на територията, каквито ще бъдат новите големи области, а от друга страна, нива със силно и независимо самоуправление на локално и местно равнище, каквито ще бъдат новите окръзи и големи общини.

6. Вече беше изтъкнато, че докато националната сигурност е главна грижа на държавната власт, то социеталната сигурност – сигурността на населението, живеещо върху определена, обособена територия и формиращо свое уникално общество се оказва, че трябва да е главна грижа на местната власт. Съблюдаването на Европейската Харта за местно самоуправление, ще гарантира перспективите на местното самоуправление и местната администрация в страната като предначертани да предоставят и сигурност за обществото на много по-качествено равнище в сравнение с днес. Размера на новите уедрени след местни референдуми общини, чийто брой да бъде в рамките на 100-120 единици, би способствало вече във всяка една община да има поне едно РУ на полицията. Това се явява първо условие за увеличаване на местната сигурност.

Организирането и реализирането във всяка община на звена на Общинска полиция, подчинени на кмета и с реципрочни правомощия за тях по ЗМВР са единственият верен път за решаване на проблемите на местната сигурност в единодействие с МВР.

Изграждането на новите големи, икономически силни и финансово осигурени български общини, ще им позволи да отделят достатъчно ресурс за издържането на местна Общинска полиция, която да гарантира социеталната сигурност на населението в общината, реда и спокойствието на гражданите, запълвайки по този начин една много голяма празнина в днешната система за национална сигурност на страната.

III. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ

По отношение на поставената цел и задачи, които са формулирани в предговора към дисертационното изследване:

1. Резултатите от задълбоченото проучване на научни трудове, правни актове и емпирични данни в дисертационното изследване постигнаха целта и решиха поставените задачи.

2. В практико-приложен аспект при изследване на предмета е предложеният нов Модел за териториално устройство и йерархизиране на територията на страната ни. Моделът има за цел и подобряването на икономическото развитие на всички териториални нива, водещо до по-голяма икономическа сигурност за населението, защото без това условие не може да има нито социетална, нито геополитическа сигурност. Този модел ще допринесе за успешното териториално развитие на Р. България. Новите уедрени териториални единици – региони, области, общини, както и новите окръзи, гарантиращи второто ниво на самоуправление, трябва да спомогнат за повишаване на благосъстоянието на обществото.

Чрез прилагането на предложения проект за Модел, най-накрая ще се отговори на обществените потребности и очаквания за подобряване ефективността при опазването на обществения ред и гарантиране на обществената сигурност.

Изводи и обобщения по отношение на Глобализма

1. Като главен фактор способстващ за моделирането на международните отношения в съвременността, според нас, може да бъде посочен глобализма. Корпоративният глобализъм представлява завършена нова идеология, която се стреми да оспори съществуващия световен ред, базиран на принципите на националната държава като суверен на територията и народа, който чрез своите институции е генератор, носител и изразител на властта. Това са принципи, заложили още от Вестфалската система. Целта на глобалистката доктрина е властта да бъде приватизирана и от публична власт, да се превърне в частна власт в интерес само на най-богатия - около 1% от населението на света.

2. Суверенитетът върху територията също представлява цел за премахване, като трябва да бъдат руинирани националните държави, докато собствеността върху територията и нейните ресурси се озове също в ръцете на частната власт.

3. Разликите в благосъстоянието и управленските способности на държавите са огромни и нарастват все повече. Колосалното натрупване на капитали е една от главните задачи на корпоративния глобализъм и формира в световен мащаб острови на богатството и благоденствието, от една страна, и

огромни територии населени с все по-обедняващо население от друга. Тези капитали са оръжието на корпоративния неолиберален глобализъм за лобирание и рекрутиране на всякакви кадри, от които има нужда – от професионалните войници, през корумпираните политици до поръчковите протестъри. Това се явява пътят за влияние и световно господство на корпоративния глобализъм.

4. Корпоративният неолиберален глобализъм се превръща в главната доктрина на частната власт и основна заплаха за световната, регионалната, държавната, териториалната и обществената сигурност.

Изводи, обобщения и предложения по отношение на външно влияние и заплахи за националната сигурност

1. Във външнополитически план отчитаме, че стратегическите решения следват конюнктурата на геопространствата, в които сме включени – НАТО, Европейски съюз, Инициатива Три морета, Г9, V4+2С, лидерското влияние на САЩ, Балкани, Черноморски регион.

2. Експертизата на специалистите-геополитици е изключително важна за изграждането на успешни стратегии за национална сигурност. В успешните държави и най-вече САЩ, тази експертиза служи за ръководен документ на политическите ръководители. Показателен се явява фактът, че тези страни, в които повече са се вслушвали в мненията на своите геополитици, са постигнали забележителни резултати и са достигнали до еднолично световно лидерство.

Това, обаче е максима, която може да бъде следвана от ръководствата не само на големите страни. Малките държави също биха могли да извлекат дивиденди от едно съобразяване на техните ръководства с реалните геополитически обстоятелства, разтълкувани от съответните специалисти. Тези държави също могат да генерират геополитически идеи за своята сигурност, както и за глобалната.

3. В новите условия на увеличаваща се мобилност, проблемът за сигурността придобива нови измерения. Икономическите мигранти, бежанците и търсещите политическо или климатично убежище, създават „изкуствени“ нови малцинства, които се превръщат в заплаха за сигурността на местните общества. Инспирираните мигрантски вълни насочени към ЕС целят разрушаването на държавността и са заплаха, на която трябва да се реагира.

Считаме, че България трябва да защити държавния си интерес и да се присъедини към групата страни, водена от Унгария, Полша, Австрия, Чехия и Хърватия, като не подпише „Пакта за Миграция“, който ще се окаже и „Акт за капитулация“ на Европа пред мигрантите.

4. Спецификата на модела на териториална сигурност на Република България се определя от обстоятелствата, че става дума за сигурността на малка

държава, устроила се като елемент на едно от най-сложните и конфликтни геопространства на света – Балканите, който факт я прави периферна територия за Европейския съюз и същевременно на границата на два цивилизационни разлома, които във връзка с нарастващата конфронтация все повече се превръщат в геополитически фронтове.

Първият фронт се определя от класическия фундаментален дуализъм, характеризиращ силовото противопоставяне на блока на Морските сили срещу блока на Сухоземните сили, като този фронт върви през Черно море.

Вторият фронт върви по югоизточната българска граница и отделя света на Исляма от секуларизирана Европа, но тачеца наследството на император Константин I Велики. Граничният фронт е непрекъснато атакуван от мигрантски вълни, които са специално генерирани, контролирани, спонсорирани и изпратени да унищожат това наше наследство. Културната, християнската и цивилизационна самобитност на Европа и нейните народи, се явява главна цел за унищожаване, която си е поставил корпоративният неолиберален глобализъм и ръководените от него структури и организации.

5. Местоположението на страната ни на Балканите я прави периферна държава за Европейския съюз, както и външна за ядрото от държави на Съюза територия и същевременно гранична на два цивилизационни разлома, които във връзка с развиващите се събития все повече се превръщат в геополитически фронтове. Тези обстоятелства превръщат геопространството на България в евентуална фронтна територия и стават причина за заплахата за съществуването на държавата. Освен това, като създател и сторонник на Славяно-византийската християнска цивилизация, българският народ, неговата култура и държава също са застрашени от унищожаване, понеже са цел за заличаване от корпоративния глобализъм. Увеличаващите се опасности правят наложително да се вземат допълнителни мерки за защита. Както беше изтъкнато по-горе единственото за България геопространство с характеристики на стратегическа дълбочина и възможности за взаимопроникване в нея и взаимна защита на националните интереси и сигурност е на дузината държави от Инициатива Три морета, членувачи в тази нова организация. Време е държавите от Голямото пространство на Междина Европа със сходна на нашата историческа участ, да започнат сами да коват собствената си съдба върху територията, обединена от съюз Триморие. Това може да бъде организацията, която да даде защита на тези съюзени нации и държави, както срещу отиващия си корпоративен глобализъм, така и срещу идващия нов негов заместник. Земите на държавите от формата Г9, който е част от този съюз, вече придобиват характеристиките на фронтна територия заради нарастващата конфронтация Изток-Запад и имат остра нужда

от свързващи артерии каквато е Via Carpatia.

6. Инициатива Три морета може да бъде организацията, която да даде защита на дванадесетте съюзени нации и държави от външна агресия от всякакъв вид, дори и в по-голяма степен, отколкото ЕС би могъл да гарантира такава. Поради тази причина се очаква в близка перспектива меридионалният коридор Via Carpatia по направлението: Талин – Варшава – Будапеща – Букурещ – Русе – тунел „Шипка“ – Стара Загора – Кърджали – ГКПП „Маказа“ – Александруполис, да се развие като мултимодален, с висока плътност и стратегически, както за България и за Г9, така и за Инициатива Три морета и ЕС.

Изводи, обобщения и предложения по отношение на териториалното устройство на България с оглед защита на националната сигурност

1. Във вътрешно териториален план отчитаме, че научнообоснованото и стриктно йерархизиране на територията на дадена държава, се явява основна пречка пред идеите за размиване на националното геопространство. Инициативите за ново йерархизиране отразяват днешните виждания за успешното развитие на националното ни геопространство. Това ново териториално устройство трябва да докаже своята ефективност и също да спомогне за увеличаване на местната и национална сигурност.

2. Необходимата фундаментална териториална реформа трябва да засегне всички териториални нива, както регионите с нива NUTS 1 и NUTS 2, така и административно – териториалните нива NUTS 3, LAU 1 и LAU 2. За целта се налагат съответно промени в устройствените норми: КРБ, ЗРР, ЗАТУРБ, ЗМСМА, ЗУТ и др.

3. Окръзите трябва да се превърнат във второ ниво на местно самоуправление с демократично избрани органи чрез избори. Поради тази причина са нужни промени в КРБ, ЗАТУРБ, ЗМСМА, ИК – Изборен кодекс и др.

4. Икономическият суверенитет се явява определящ за възстановяването на политическия суверенитет. За целта на социално-икономическото възраждане в България много подходящи могат бъдат районите от ниво 2, които по дефиниция бяха създадени с тази цел, а именно социално-икономически просперитет и намаляване на различията в богатството на различните части на страната. Абсолютизирането на регионализма би довело обединена Европа до превръщането ѝ в една хибридна структура, изградена от силни региони, хлабаво свързани във федерални държави. Чрез прокламиране на доктрината „Европа на регионите“ се прави открит опит за „Балканизация“ на Европейския съюз с цел маргинализиране ролята му на самостоятелен

геополитически играч.

Българските региони не попадат по нито една от четирите дефиниции, на чл. 1, т. 1, 2, 3, 4, от „Декларацията за регионализма” под понятието и определението за регион с политическа и административна самостоятелност. Неприетата (отхвърлена) „Европейска харта за регионално самоуправление” от 1997 г., се очертава като един просепаратистки акт, целящ отслабването на националните държави в полза на корпоративния неолиберален глобализъм.

5. Отчитаме като заплаха за националната сигурност и териториалната цялост на страната и намерението за даване на имена, явяващи се географски или исторически утвърдили се понятия (напр. Мизия, Тракия, Родопи, Добруджа, Дунав и др.) на българските региони. Тези названия имплицитно съдържат възможната претенция за еманципация, т.е. за равенство между географска област и държавна територия и също би могло да се използват за целите на сепаратизма или за евентуални териториални претенции.

6. Следва да се обърне по-голямо внимание на меридионалните транспортни коридори, които се явяват ключови, не само за нашата територия, но и за интеграционните процеси в Европейския съюз. Основните товаропотоци и пътничкопотоци заобикалят българската територия, понеже българската транспортна инфраструктура не е завършена, изгражда се бавно и с изоставащи темпове и няма изградена нито една цяла магистрала по еврокоридорите, които минават през страната. Положението в тази сфера се утежнява от факта, че не съществува стратегическа визия за изграждането на цяла директна магистрала по приоритетните за ЕС меридионални коридори № IV и № IX., а започнатата преди близо половин век АМ „Черно море“ още очаква да бъде завършена.

Мощен интегриращ ефект, както във външнополитически, така и във вътрешно териториален план имат меридионалните коридори номера IV, IX (Via Carpatia) и АМ „Черно море“, която да бъде продължена на север и да свърже Варна с румънското пристанище Констанца.

За България, именно ангажираността към развитието на меридионалните коридори, ще разкрие и отношението към европейските идеи за полицентризъм и желанието ни за сближаване с партньорите от ЕС, Г9 и Инициативата Триморие.

7. Територията също може да бъде фактор за несигурност поради самата си организация. Малките по територия и население общини, области и региони с недостатъчен капацитет и възможности, имат потенциала да бъдат генератор на престъпност и заплахи за обществото.

8. Противостоеенето на негативните глобални тенденции и балансирането на процесите трябва да се търси чрез защитата на интересите и правата на

местното териториално и традиционно общество на хората. Сигурността на местния човешки социум трябва най-после да заеме полагаемото ѝ се място в стратегиите за национална сигурност като отделна териториална категория със свои специфични нужди от защита, защото е най-силно засегната от безпрепятствено ширещата се конвенционална престъпност.

9. Вече беше изтъкнато, че докато националната сигурност е главна грижа на държавната власт, то социеталната сигурност – сигурността на населението, живеещо върху определена, обособена територия и формиращо свое уникално общество, се оказва, че трябва да е главна грижа на местната власт. Размерът на новите уедрени след местни референдуми общини, чийто брой да бъде в рамките на 100-120 единици, би способствал вече във всяка една община да има поне едно РУ на полицията. Това се явява първо условие за увеличаване на местната сигурност.

Изграждането на новите големи, икономически силни и финансово осигурени български общини, ще им позволи да отделят достатъчно ресурс за издържането на местна Общинска полиция, която да гарантира социеталната сигурност на населението в общината, реда и спокойствието на гражданите, запълвайки по този начин една много голяма празнина в днешната система за национална сигурност на страната.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Извънредно динамичната промяна на ситуацията със сигурността в геопространствения регион, в който се е устроила българската държава – един от най-сложните и горещи в момента в света (между Черно море и Западните Балкани – и двата ареала със силен и увеличаващ се потенциал за военен конфликт), налага ново осмисляне на жизненоважната роля на географското положение и геополитическите и геостратегически фактори за националната сигурност. Забелязват се положителни стъпки в тази посока. Новата геополитическа и геостратегическа ситуация бива адекватно отразена в актуализираната Стратегия за национална сигурност. Това ново осъзнаване трябва да доведе до вземане на конкретни мерки за защитата на неприкосновеността на нашата територия и полагане на усилия за увеличаване на международната тежест на българското геопространство. България трябва да си възвърне ролята на геополитически субект и да престане да бъде само геополитически обект.

Научни и практико-приложни приноси

Очакваните научни и практико-приложни приноси са за повишаване на нивото на сигурност в България чрез запазване на териториалната цялост и промяна в териториалното устройство на страната.

За нуждите на научното изследване в предложената дисертация по разкриване на външните и вътрешни зависимости в териториален аспект, бяха извършени академични дейности, които доведоха до следните резултати:

Теоретичният аспект на разработката ще допринесе за научното обогатяване на професионалното направление – национална сигурност.

Теоретико-методологични приноси

Беше направен преглед на водещите теоретични школи и доктрини в сферите на геополитиката и сигурността с цел изясняване на същността и видовете рискове, заплахи и проблеми в териториален аспект за националната сигурност както във външен, така и във вътрешен план;

Изготвен бе сравнителен анализ на нормативни актове, разкриващи еволюцията в разбирането – що е национална сигурност на Р. България;

Беше направен критичен коментар на предложената геополитическа обстановка според концепцията на Хънтингтън;

Беше извършен теоретичен преглед на фактори за националната сигурност като: територия, географско положение, суверенитет и държавно строителство;

Беше обяснен понятийният апарат на териториалното деление.

Научно-приложни приноси

За нуждите на разработката по въпросите, свързани с геополитическата проблематика и със сигурността бяха представени и критично анализирани различни гледни точки на утвърдени изследователи, с доказани приноси в теоретичната обосновка на разглежданата материя.

Беше направен преглед на нормативната база и административни документи, касаещи териториалната уредба с цел предлагане на нов модел за териториално устройство на страната;

Беше направен факторен SWOT анализ на действащото райониране

Беше изготвен ситуационен анализ на геополитическата обстановка и текущите процеси в пространството касаещо националната ни сигурност и безопасност за правилното разбиране на геополитическите тенденции с цел формулиране и предложение пред обществото на визия за националното ни поведение;

Изготвен бе графичен анализ по данни за измерване на регионалните различия, който ГД ЕВРОСТАТ следи от 2000 г. на ниво NUTS 2 региони – дисперсия на брутния вътрешен продукт;

Беше извършена териториална и демографска характеристика на общините в държави – членки на ЕС.

Практико-приложни приноси

Беше предложен **Модел на ново териториално устройство** на България съдържащ: Концепция за развитие на автомагистралната и мултимодалната коридорна мрежа на България, която да стане „носещата конструкция“ и на новото райониране; Концепция за ново райониране на България на базата на териториалността и възможностите на модерната транспортна инфраструктура; Концепция за реформа на административно-териториалното устройство на България; Предложение за оптимизиране на броя и мащаба на общините; Нова схема на териториална йерархизация на българското геопространство.

Бяха предложени конкретни инициативи за повишаване на сигурността в териториалните звена, като се надяваме резултатите да докажат своята ефективност и също да спомогнат за увеличаване на местната и национална сигурност.

Беше предоставена адекватна анализна информация с цел вземане на правилните стратегически геополитически решения, гарантиращи териториалната цялост и националната сигурност на България. В тази връзка се предлага добрата практика по издаването от Министерският съвет през периода 2005-2007 г. на *Годишен доклад за състоянието на националната сигурност на Република България*, да бъде възобновена и докладът отново да се издава ежегодно. Той би бил източник на полезна информация за широк кръг интересувани се от проблематиката граждани, както и за специалистите по темата.

Предложените инициативи отразяват нашите виждания за успешното развитие на националното ни геопространство.

V. ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Студии

1. Димитров, Д., „България в геопространството“, С., 2018 г., издателство на АМВР

Научни доклади и статии

2. Димитров, Д. „Произход на съвременния ислямски радикализъм и

тероризъм.“ Сборник с доклади от международна научна конференция на тема: „Противодействие на радикализацията и тероризма“, София, 20 - 22 април 2017 г., организирана от АМВР, С., 2017 г.

3. Димитров, Д. „Ролята на местната власт за справяне с ширещата се конвенционална престъпност” Сборник с доклади от научно-приложна конференция на тема: „Ролята на криминологията и сродните ѝ науки в противодействието на престъпността“, Русе, 10.06.2017 г., организирана от ЮФ при РУ „Ангел Кънчев“, Медиатех, Плевен, 2018 г.

4. Dimitrov, D., Euro-corridors concerning Bulgaria, European Journal of Law and Political Sciences No 3 2018, Premier Publishing s.r.o., Vienna, Austria (статията е на английски език)

SUMMARY

State Security and Territorial Constitution of Bulgaria

The territorial integrity and national sovereignty have always been the quintessence of the state.

The territorial integrity is a leading priority of the national security of most of the countries worldwide, including the USA, where the protection of the Homeland is stated as first national interest. In Bulgaria article 2 of the Act on the Management and Functioning of the System of National Security Protection also places first among the priorities the protection of the territorial integrity.

The Bulgarian territorial integrity, its security and prosperity is the topic of the present paper. Both the foreign, as well as the domestic aspects of the possible threats for the territorial integrity and risks inherent to the national security of the Bulgarian geospase are reviewed. Proposals are made for raising the territory's security and for improvement of the territorial development, leading to heightened protection and better economic prosperity of the Bulgarian nation.